

П А С П О Р Т
КОМПЛЕКСНОГО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
 засобами навчання предмету (професії)

Розділ 1. Навчально-методична документація
паспорту комплексного методичного забезпечення з професії

Назва документу	Затверджено коли і ким	Дата надходження	Примітка
1. Навчальний план			
2. Навчальна програма			
3. Комплект перспективно-тематичних планів			
4. Перелік навчально-виробничих робіт з професій			
5. Перелік оснащення навчального кабінету (лабораторії, майстерні)			
6. Нормативи оснащення навчального кабінету (лабораторії, майстерні)			
7. Комплект екзаменаційних білетів			
8. Комплект завдань для контрольних робіт			

Форма 2

Розділ 2. Навчальна література з професії
паспорту комплексного методичного забезпечення з професії

Вид навчальної літератури	Найменування, автор, ким видано, рік видання, гриф	Відмітка про наявність, кількість	Планування строку придбання, розробки, виготовлення	Відповідальний	Відмітка про придбання, розробку, виготовлення
1. Підручник					
2. Навчальний посібник					
3. Конспекти лекцій					
4. Довідник					
5. Збірник задач і вправ					
6. Посібник для проведення лабораторних робіт					
7. Посібник з професії (збірник інструктивних карт)					
8. Альбом робочих креслень					
9. Альбом карт технологічного процесу					

**Розділ 3. Методичні посібники для викладача, майстра виробничого навчання
паспорту комплексного методичного забезпечення з професії**

Вид навчальної літератури	Найменування, автор, ким видано, рік видання, гриф	Відмітка про наявність, кількість	Планування строку придбання, розробки, виготовлення	Відповідальний	Відмітка про придбання, розробку, виготовлення
1. Окрема методика					
2. Збірник дидактичних матеріалів					
3. Методичні розробки					
4. Методичні рекомендації					
5. Інформаційні матеріали					

Розділ 4. Засоби навчання для вивчення тем, розділів і вузлових питань матеріалу предмета теоретичного навчання паспорту комплексного методичного забезпечення з професії

Тема (розділ) _____ (_____ год.)

Вузлові питання навчального матеріалу теми (розділу) навчальної програми предмета	Вид і найменування основних засобів навчання	Відмітка про наявність (кількість)	Запланований термін розробки, виготовлення, придбання	Відповідальний	Відмітка про розробку, виготовлення, придбання

Розділ 5. Дидактичні засоби навчання для вивчення тем і розділів програми виробничого навчання паспорту комплексного методичного забезпечення з професії

Теми (підтеми) навчальної програми, кількість годин	Вид і найменування основних засобів навчання	Відмітка про наявність (кількість)	Запланований термін розробки, виготовлення, придбання	Відповідальний	Відмітка про розробку, виготовлення, придбання

Засоби навчання, їхні дидактичні функції та навчальні ситуації

№ з/п	Засоби навчання	Основні дидактичні функції (можливості)	Типові навчальні ситуації застосування
1.	Натуральні наочні посібники	1) дозволяють отримати точну уяву про зовнішній вигляд, будову, взаємодію частин, властивості, вимоги до якості; 2) дозволяють вивчити способи застосування, регулювання, налагодження об'єктів, що вивчаються	Демонстрація та самостійне вивчення: 1) будови; 2) призначення; 3) властивостей; 4) способів застосування, регулювання, налагодження

			тощо.
2.	Зображувальні наочні посібники: - плакати; - таблиці; - схеми; - фотографії; - тощо	1) передають інформацію про процеси та об'єкти в різних формах: - образній; - графічній; - схематичній; - цифровій; 2) дозволяють показати: - зовнішній вигляд; - внутрішню будову; - принцип роботи; - якісні та кількісні показники об'єктів, процесів, явищ	Демонстрація та самостійне вивчення: 1) принципу дії; 2) будови; 3) призначення; 4) кількісних та якісних показників
3.	Об'ємні засоби навчання: - моделі; - макети; - муляжі	1) дозволяють вивчати принципи дії, взаємодії частин, кінематику механізмів у дії; 2) дозволяють отримати чітку уяву про зовнішній вигляд, будову, форму, розміри,	1) демонстрація та самостійне вивчення принципів дії, взаємодії складових частин, кінематичних ланцюгів механізмів; 2) демонстрація та самостійне використання загальних відомостей про об'єкти, що вивчаються
4.	Екранні засоби навчання: 1) екранне кіно	Засоби наочності, які виступають у ролі самостійного джерела інформації: 1) розкривають процеси та явища в динаміці їхнього розвитку; 2) дозволяють вивчати нові види техніки та технології, передові методи праці	1) вивчення об'єктів, явищ, процесів, які недоступні безпосередньому сприйманню; 2) вивчення внутрішньої будови машин, механізмів, агрегатів, пристроїв і процесів, що відбуваються в них; 3) вивчення циклічних процесів, дій, рухів, відеозапис та аналіз власних дій.; 4) демонстрація робочих операцій, навчально-виробничих ситуацій, технічних процесів
	2) діафільми	Дозволяють відтворювати системи взаємопов'язаних зображень, які побудовані у відповідності з логікою навчального матеріалу теми; є засобом наочності та самостійним джерелом інформації	Вивчення взаємопов'язаних об'єктів, процесів, явищ та їхніх складових частин
	3) діапозитиви	1) передають образну, графічну, схематичну, символічну та текстову інформацію; 2) дозволяють показати зовнішній вигляд, внутрішню будову, принцип роботи об'єктів, процесів, явищ, що вивчаються	1) застосовують для створення проблемних ситуацій, керівництва самостійною роботою, повторення матеріалу; 2) проведення інструктажів тощо
5.	Транспаранти	Дозволяють за допомогою кодоскопу передавати візуальну інформацію у вигляді малюнка, креслення, схеми, графіка чи тексту, а також демонструвати плоскі прозорі моделі механізмів	Демонстрація об'єктів та їх частин, процесів, явищ у змодельованій формі.
6.	Фазограми (накладання транспарантів)	Дозволяють відтворювати за допомогою кодоскопу складні зображення „по фазах” шляхом накладання транспарантів	При необхідності послідовної демонстрації зображень і від частин до цілого
7.	Дидактичні матеріали для роботи учнів:	1) дозволяють швидко запропонувати учням різноманітні навчальні завдання, форми для заповнення при	1) самостійне вивчення, закріплення, повторення, систематизація навчального

	-картки-завдання; -узагальноючі таблиці та інші матеріали на друкованій основі	самостійному вивченні, закріпленні та використанні навчального матеріалу; 2) дозволяють індивідуалізувати навчальний процес	матеріалу; 2) контроль знань та вмінь учнів; 3) програмоване вивчення навчального матеріалу
8.	Звукозапис	Дозволяють відтворювати через магнітофонні пристрої різноманітні звукові характеристики працюючих машин, механізмів, апаратів	1) демонстрація та відпрацювання прийомів слухової діагностики та регулювання машин і механізмів; 2) проведення спеціальних занять і вправ з розвитку професійного слуху учнів
9.	Тренажери	1) моделюють будову та функції технічних об'єктів; 2) сприяють орієнтуванню учнів при переході від вивчення теорії до практики; 3) створюють можливість наблизити учнів до реальної виробничої обстановки; 4) дозволяють учням відпрацювати необхідні режими роботи, імітувати складні умови праці та аварійні ситуації; 5) допомагають формувати прийоми самоконтролю	Відпрацювання трудових вмінь та навичок обслуговування складного виробничого обладнання в навчальних умовах
10.	Тестувальні пристрої	1) використовують для полегшення формування одного з рухових навиків з використання нескладних приладів і пристосувань на початкових етапах вправ; 2) ефективним засобом розвитку самоконтролю	Відпрацювання початкових умінь у навчальних умовах на початкових етапах вивчення приймів операцій
11.	Інструкційні карти	Включають інструктивні вказівки та пояснення з правил, послідовності та технічних вимог щодо виконання трудових прийомів та видів робіт з професій	Вивчення в процесі виробничого навчання трудових прийомів, операцій і видів робіт
12.	Технологічні (інструкційно- технологічні) карти	1) розкривають технологічну послідовність виконання, зміст інструктивних вказівок і технічних вимог до технологічних переходів; 2) відображають технічні засоби та режими виконання робіт комплексного характеру	Виконання робіт комплексного характеру
13.	Завдання для виконання лабораторно- практичних робіт	Розкривають загальні теоретичні відомості про сутність явищ чи процесів, які досліджуються чи перевіряються, засоби та послідовність виконання лабораторно-практичної роботи, способи фіксування результатів і висновків, характер звітності про проведення роботи	Проведення лабораторно- практичних робіт ілюстративного та дослідницького характеру
14.	Навчальні програми	1) дозволяють індивідуалізувати процес навчання; 2) моделювати процеси та явища в динаміці; 3) самостійне джерело інформації	1) самостійне вивчення навчального матеріалу та закріплення, повторення та систематизація; 2) контроль (самоконтроль) знань та вмінь учнів

* Комплексне методичне забезпечення професійно-технічних навчальних закладів. Методичні рекомендації / Укладач В.В.Паржницький.-К.: НМЦ ПТО МОН України, 2005.-16 с.

Всю організаційну роботу з комплексного методичного забезпечення предметів і професій потрібно проводити під керівництвом методиста та голів методичних комісій навчального закладу профтехосвіти.

Педагогічні працівники професійно-технічного навчального закладу:

- складають та розглядають на педагогічній раді перспективні та річні плани роботи кабінетів, майстерень, лабораторій училища з КМЗ предметів і професій;
- ведуть розробку навчальних і методичних посібників, дидактичних матеріалів, яких не вистачає у відповідності з вимогами програми та плану роботи училища з КМЗ;
- розглядають на засіданнях методичних комісій комплекти навчально-методичної документації, обговорюють та затверджують зміни та доповнення до змісту програм, погоджують перелік засобів навчання, які розроблені викладачами і майстрами в/н у відповідності з координаційним планом НМК ПТО, направляють до НМК ПТО кращі зразки (або їх опис) методичних матеріалів, розглянутих методичною комісією і керівництвом училища;
- розробляють технічну документацію на нові засоби навчання, які виготовляють училища або інші підприємства, узгоджують її з НМК ПТО;
- організовують огляди, конкурси на краще обладнання навчальних кабінетів, лабораторій, майстерень.

Особливу увагу при організації роботи з КМЗ предметів і професій необхідно звернути на вирішення наступних питань:

1. Активізувати роботу з **КМЗ виробничого навчання**, враховуючи його головне місце в формуванні кваліфікованих робітників. Для виробничого навчання найбільш актуальним є завданням створення комплектів документів письмового інструктування. Необхідно добиватись, щоб на кожному уроці в навчальних майстернях робочі місця учнів були забезпечені інструкційними, інструкційно-технологічними, технологічними картами, навчальними алгоритмами, картами-завданнями і т. д., які випускаються централізовано або розроблені безпосередньо в училищі.

2. Для викладачів предметів професійно-теоретичної підготовки, де здебільшого відсутні централізовано видані підручники, навчальні посібники, або вони застаріли, особливо важливим є планомірне створення коротких конспектів лекцій для учнів (приблизно 3-4 сторінки друкованого тексту на урок).

Створення і тиражування таких конспектів по одному екземпляру на кожного учня групи дозволяють перебороти найбільш суттєвий недолік багатьох уроків з спецпредметів - непродуктивну трату навчального часу на записування учнями конспектів під диктування викладача. Аналогічні конспекти доцільно створювати і при вивченні питань нової техніки, технології, передових форм організації праці, які ще не знайшли відображення в діючих підручниках.

Особливу увагу необхідно приділяти створенню методичними комісіями методичних розробок з тем навчальних програм. Створення таких методичних розробок сприяє удосконаленню уроку як особливої форми навчально-виховного процесу, впровадженню інших ефективних форм організації процесу навчання (лекційно-семінарської, практикумів, конференцій та інше), сприяє систематизації використання методичних рекомендацій та іншої педагогічної літератури. Послідовне планомірне нагромадження методичних розробок з усіх тем програми приведе до створення особистих методик з предмету професії в цілому. При підготовці методичних розробок необхідно керуватись науково-методичними рекомендаціями з розробки особистих методик з професійно-теоретичної і загально-технічної підготовки предметів, а також з виробничого навчання.

Досвід, нагромаджений з КМЗ предметів і професій, доцільно поступово переносити на форми позаурочної роботи, починаючи з методичного забезпечення предметних гуртків технічної творчості.

Пропонуємо як різновид паспорт комплексного методичного забезпечення професії (предмета), який включає наступні основні розділи:

Розділ I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАЙСТЕРНІ, КАБІНЕТА. ТЕХНІЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ.

Розділ II. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕДМЕТА (ПРОФЕСІЇ).

Розділ III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Розділ IV. НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА З ПРЕДМЕТА, ПРОФЕСІЇ (систематизацію навчальної літератури доцільно проводити спільно з бібліотечними працівниками).

Розділ V. МЕТОДИЧНІ ПОСІБНИКИ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ, МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ (тут фіксуються тільки ті методичні рекомендації та інформаційні матеріали з передового педагогічного досвіду, які відображають методику навчання з даного предмета (професії). Розробка кожного розділу паспорта потребує від викладача (майстра виробничого навчання) дидактичного аналізу змісту навчального матеріалу предмета (професії) з кожної теми. Виділені вузлові питання мають в логічній сукупності повністю охоплювати весь зміст теми (розділу), предмета загалом. Згідно результатів аналізу розробляється перелік наявних і необхідних засобів навчання та контролю для формування професійних знань, умінь, навичок учнів з кожної теми;

Розділ VI. ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ДІЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМ, РОЗДІЛІВ, ВУЗЛОВИХ ПИТАНЬ, МАТЕРІАЛУ ПРЕДМЕТА ТЕОРЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ.

Розділ VII. ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМ І РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.

Розробка розділів паспорта вимагає дидактичного аналізу змісту навчального матеріалу предмета, професії який здійснюється викладачем, майстром виробничого навчання з кожної теми з виділенням ключових питань (функціонально завершених частин навчального матеріалу).